

Pudasjärven kaupungin lausunto hallituksen esitykseen laiksi kotoutuminen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

KH 10.10.2023 § 339
2315/03.00/2023

Valmistelija

Henkilöstöpäällikkö Heli Huhtamäki, puh. 040 190 3056 ja monikulttuurisen työn koordinaattori Sirpa Timonen-Nissi, puh. 040 621 2767

Johdanto

Hallituksen esityksellä muutettaisiin kotoutumisen edistämisestä annettua lakia (681/2023), joka tulee voimaan 1.1.2025, sekä osittain voimassa olevaa samannimistä lakia (1386/2010). Osa muutoksista pohjautuu hallitusohjelmaan ja osa on teknisluontoisempia ja liittyy erityisesti työvoimapalvelu-uudistuksen ja kotoutumislain yhteensovittamiseen.

Tausta

Hallituksen esityksellä muutettaisiin kotoutumisen edistämisestä annettua lakia (681/2023), joka tulee voimaan 1.1.2025. Lisäksi alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen aikuistumisen tuen osalta muutoksia esitetään tehtävän myös voimassa olevaan kotoutumislakiin (1386/2010) alkaen 1.7.2024.

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa on kirjauksia pakolaistaustaisista kunnille ja hyvinvointialueille maksettavan laskennallisen korvauksen korvauksajan lyhentämisestä, tulkkaus- ja kääntökustannusten alentamisesta, alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden aikuistumisen tuen yläikärajan laskemisesta sekä maahanmuuttajaäitien kotoutumisen edistämisestä.

Osa arvioitavista muutosehdotuksista liittyy työvoimapalvelu-uudistuksen ja kotoutumislain kokonaisuudistuksen yhteensovittamiseen koskien erityisesti esitysten eduskuntakäsittelyn aikana nousseita muutoksia. Osa arvioitavista muutosehdotuksista on noussut kotoutumislain toimeenpanoa koskevilla keskusteluilla, esimerkiksi mahdolliset täsmennystarpeet korvaus- ja tiedonsaantipykäliin.

Samassa esityksessä arvioidaan tarve muuttaa työvoimapalvelu-uudistuksen ja kotoutumislain kokonaisuudistuksen yhteensovittamisen vuoksi työttömyysturvalakia, kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia sekä henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annettua lakia. Muutokset olisivat pääosin luonteeltaan teknisluontoisia, säädöshuollollisia.

Tavoitteet

Hallituksen esityksen tavoitteena on toteuttaa hallitusohjelmaan sisältyviä säästötavoitteita ja maahanmuuttajan oman vastuun lisäämistä kotoutumisestaan koskien laskennallisen korvauksen enimmäiskeston lyhentämistä sekä kotoutumislain mukaisen aikuistumisen tuen yläikärajan laskemista.

Esityksen tavoitteena on vahvistaa maahanmuuttaneen omaa vastuuta kotoutumisestaan sekä käytännön asioiden hoitamisesta. Ihmiskaupan uhrien korvauksia koskevan säännöksen muutoksen tarkoituksena on vähentää hallinnollista taakkaa ja yksinkertaistaa korvausprosessia.

Tulkkauksekustannuksia koskevilla muutoksilla tavoitellaan julkisten menojen säästöjä sekä korostetaan kotoutuja-asiakkaiden vastuuta omasta kotoutumisestaan. Lisäksi esityksen tavoitteena on toteuttaa eräitä teknisluontoisempia muutoksia, joilla parannetaan säädösten lakiteknistä laatua.

Aikataulu

Hallituksen esitys lausuntokieroksella 19.9.2023-23.10.2023

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle alkuvuodesta 2024. Lakien on tarkoitus tulla voimaan osittain 1.7.2024 sekä pääosin 1.1.2025.

Hallitusohjelmakirjauksista mukana ovat;

1) laskennallisen korvauksen korvauksajan lyhentäminen
Korvauksaika esitetään lyhennettävän yhdellä vuodella. Täten korvauksaika olisi 1.1.2025 alkaen 2 vuotta muista laskennallisen korvauksen piirissä olevista henkilöistä (esimerkiksi kansainvälistä suojelua saavat ja kotikunnan omaavat tilapäistä suojelua saavat), ja 3 vuotta kiintiöpakolaisista. Muutos tehtäisiin 1.1.2025 voimaan tulevaan kotoutumislakiin.

2) tulkkauksekustannusten alentaminen

32 a § Käyttämättä jätetystä palvelusta perittävä maksu

Kunta tai työvoimaviranomainen saa periä maahanmuuttaneelta tai kotoutuja-asiakkaalta tulkitsemisen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset, jos

- Maahanmuuttanut tai kotoutuja-asiakas on varannut vastaanottoajan taikka hänelle on varattu vastaanottoaika ohjaukseen tai neuvontaan, osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin, kotoutumissuunnitelman laadintaan/tarkistamiseen ja
- Hän on ilman hyväksyttävää syytä ja varattua aikaa ennalta peruuttamatta jäänyt saapumatta varattuna aikana vastaanotolle

Summa tulkkauksekustannusten määrä, kuitenkin enintään 51,50 euroa. Maksun saa kuitenkin periä vain, jos maksun perimistä ei ole pidettävä kohtuuttomana ja kunta tai työvoimaviranomainen on varauksen yhteydessä ilmoittanut mahdollisuudesta periä maksu sekä antanut ohjeet ajan peruuttamiseksi ennalta.

- Maksun perimistä sekä ajan peruuttamista koskevat tiedot on annettava siten, että asiakas riittävästi

ymmärtää niiden sisällön.

Maksua ei saa periä alle 18-vuotiaalta asiakkaalta.

Tavoitteena myös ohjausvaikutus, ettei jätetä saapumatta varattuihin aikoihin

3) aikuistumisen tuen ikärajan laskeminen,

Hallitusohjelman mukaisesti alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden aikuistumisen tuen ikärajaa esitetään laskettavan samoin kuin lastensuojelun jälkihuollon ikärajaa, 25-ikävuodesta 23-ikävuoteen. Vastaavasti kotoutumislain nojalla maksettavia korvauksia tuesta maksettaisiin jatkossa enintään 23 ikävuoteen saakka. Muutos on tehtäisiin

voimassa olevaan kotoutumislakiin (2. lakiehdotus) ja sen on tarkoitus tulla voimaan samanaikaisesti kuin lastensuojelun jälkihuollon ikärajan laskemista koskeva lakimuutos, 1.7.2024. Muutos tehtäisiin myös 1.1.2025 voimaan tulevaan kotoutumislakiin (1. lakiehdotus).

4) maahanmuuttajaäitien aseman parantaminen,

Hallitusohjelman 5M€ lisärahoitus vuodesta 2025 alkaen

Lausunnoilla olevan HE:n mukaan rahoitus jaettaisiin manner-Suomen kunnille valtionosuusrahoituksen kautta ja Ahvenanmaan kunnille laskennallisen korvauksen kautta.

60 § Valtionosuus: Kunnalle myönnetään valtionosuutta kotihoidon tukea saavien henkilöiden kotoutumisen edistämiseen. Rahoituksella kunnat voisivat järjestää kotona lapsia hoitaville vanhemmille soveltuvia osaaikaisia kotoutumista edistäviä kielikursseja ja muita palveluita lastenhoidolla tuettuna.

5) kunnan uusien tehtävien (ml. kaupassa käynti) vähentäminen,

Pakolaisten vastaanottoon (44 §) esitettävä työnjaollinen muutos

44 §:n muutos painottuu esityksen perusteluihin

Tarkoituksena selkeyttää erityisesti kunnan ja hyvinvointialueiden työnjakoa pakolaisten vastaanotossa. Työnjaosta on tullut paljon kysymyksiä kunnilta ja hyvinvointialueilta. Hyvinvointialueen sosiaalihuollon rooli kasvaa pakolaisten vastaanoton ensimmäisten päivien tehtävissä, koskee erityisesti kiintiöpakolaisia. Arvioidaan vaikutusta laskennallisen korvauksen jakautumiseen; Jos jokin tehtävä on sosiaalihuoltoa muiden asiakasryhmien, esimerkiksi ikääntyneiden tai vammaisten henkilöiden kohdalla, tulisi tehtävän kuulua myös pakolaisten vastaanoton tehtävissä hyvinvointialueen vastuulle. Esim. asunnon välttämätön kalustaminen (ml. käyttötavarat, ensimmäisten päivien ruuat). Kiintiöpakolaista vastaan meneminen esimerkiksi lentokentälle. Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyö edelleen keskeistä.

6) maahanmuuttajien oman vastuun kasvattaminen

Maahanmuuttaneen oman vastuun kasvattaminen

Hallitusohjelmakirjaus: ”Hallitus varmistaa kotoutumisen mahdollisuuksia lisäämällä maahanmuuttajan omaa vastuuta kotoutumisestaan ja muuttamalla järjestelmää velvoittavaksi.”

Maahanmuuttaneen kotoutumista tuetaan heti maahantulon alkuvaiheesta lähtien vahvistamalla hänen omatoimisuuttaan ja omaa vastuutaan myös käytännön asioiden hoitamisessa, kuten kaupassa käymisessä. Edellä kuvatuilla toimenpiteillä esitys lisää maahanmuuttaneen omaa vastuuta kotoutumisestaan sekä käytännön asioiden hoitamisesta.

Pudasjärven kaupungin lausunto liitteenä.

Kaupunginjohtajan esitys Kaupunginhallitus jättää Pudasjärven kaupungin lausunnon liitteen mukaisesti lausunto.fi-palveluun lausuntopyyntöön diaarinumero: VN/8329/2023.

Päätös Kaupunginhallitus jättää Pudasjärven kaupungin lausunnon liitteen 2 mukaisesti lausunto.fi-palveluun lausuntopyyntöön diaarinumero: VN/8329/2023.

Jakelu Lausuntopalvelu.fi